Interreg Europe
Co-funded by the European Union
RESILIENT TREES

KAS PUSĘ METŲ LEIDŽIAMAS
NAUJIENLAIŠKIS
N#03 SPALIS 2026

RESILIENT TREES

BENDRADARBIAUJAME SIEKDAMI PAGERINTI SENGIRIŲ IR MEDŽIŲ SENOLIŲ APSAUGĄ

Projektas „Sengirės ir medžiai senoliai biologinei įvairovei ir atspariems kraštovaizdžiams“ (Resilient Trees) siekia stiprinti biologinės įvairovės apsaugą, veiksmingai įgyvendinant patobulintas politikos priemones, skirtas sengirėms ir medžiams senoliams. Pasitelkdami politikos institucijų, mokslo įstaigų bei NVO sinergiją ir partnerystę, skatinsime kurti kertinių miško išteklių tinklą, didinantį mūsų kraštovaizdžio atsparumą. Apimdami įvairius Europos regionus, kuriuose auga sengirės ir medžiai senoliai – nuo didelės gamtosauginės vertės miškų rezervatų iki kultūrinių kraštovaizdžių – RESILIENT TREES sieks atkurti ir išsaugoti miškų biologinę įvairovę.

TARPREGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS

DAUGIAŠALĖ PARTNERYSTĖ

DALINIMASIS GERĄJA PATIRTIMI

Prenumeruokite mūsų naujienlaiškį

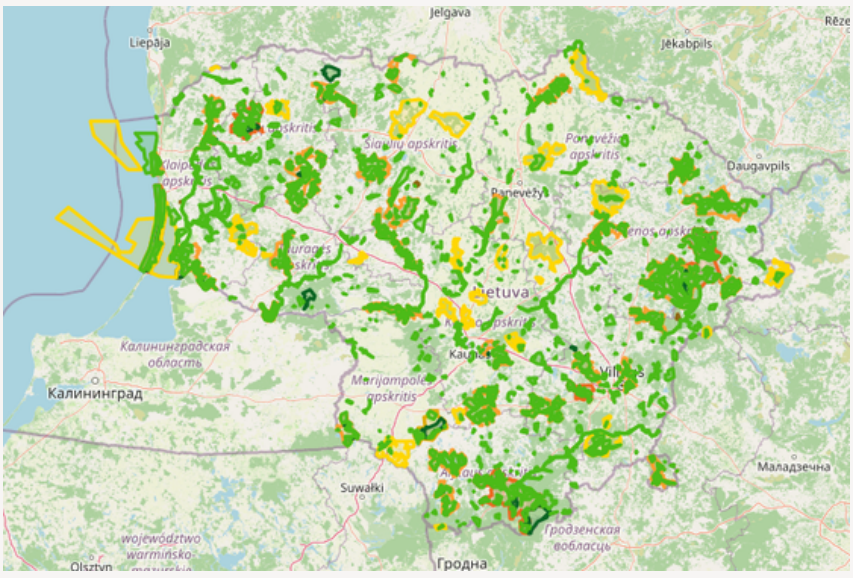

PAŽINTINIS VIZITAS KAUNE

2026 m. rugsėjo 23–25 d. Kaune vyko antrasis programos „Interreg Europe“ projekto „RESILIENT TREES“ pažintinis vizitas. Jame dalyvavo 35 atstovai iš devynių projekto partnerių organizacijų, trijų asocijuotųjų institucijų ir įvairių Lietuvos organizacijų, įsitraukusių į suinteresuotųjų šalių partnerystę. Vizitas patvirtino tarptautinių žinių ir patirties mainų svarbą sprendžiant gamtos apsaugos problemas. Lietuvos pavyzdžiai parodė, kaip teisės aktus, mokslinius tyrimus, visuomenės dalyvavimą ir prisitaikomąjį valdymą galima veiksmingai derinti siekiant užtikrinti ilgalaikę išskirtinę medžių senolių, sengirių ekosistemų biologinės įvairovės apsaugą.

LIETUVOS SAUGOMOS TERITORIJOS

Susitikimą pranešimu pradėjo dr. **Agnė Jasinavičiūtė-Trakimienė**, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (VSTT) direktorė, pristačiusi Lietuvos saugomų teritorijų sistemą, apimančią apie 18,5 proc. šalies teritorijos. Saugomos teritorijos yra itin svarbios biologinei įvairovei, kraštovaizdžiui ir kultūros paveldui išsaugoti. Jos taip pat sudaro sąlygas moksliniams tyrimams ir aplinkosauginiam švietimui.

Veiksmingą gamtos apsaugą padeda užtikrinti integruotos valdymo priemonės, ekosistemų atkūrimas ir aktyvus visuomenės įtraukimas. Tai leidžia spręsti vis sudėtingesnes aplinkosaugos ir valdymo problemas.

Co-funded by the European Union
Interreg Europe
RESILIENT TREES
2026

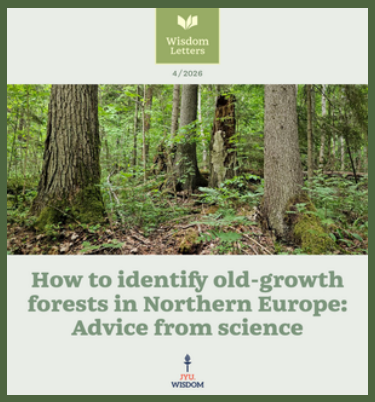
NAUJOS MEDŽIŲ SENOLIŲ TVARKYMO TAISYKLĖS

VSTT projekto vyriausiuoju specialistu dirbantis **Martynas Survila** pristatė naujausius Lietuvos teisės aktų, reglamentuojančių gamtos paveldo objektais paskelbtų medžių tvarkymą, pakeitimus. Naujosiomis nuostatomis didesnė reikšmė teikiama medžių būklės vertinimui prieš atliekant tvarkymo darbus. Vertinant nustatoma konkretaus medžio būklė ir ekologinė vertė. Atnaujinti reikalavimai stiprina medžių apsaugą, nes numato mikrobuveinių inventorizavimą ir aiškų natūralaus senėjimo procesų atskyrimą nuo fiziologinės būklės blogėjimo. Pranešime taip pat pabrėžta būtinybė mažinti aplinkinės infrastruktūros poveikį medžiams ir saugoti jų šaknų sistemas bei lajos apsaugos plotą.

Atstovo teigimu, medžių senolių išsaugojimas kelia du pagrindinius uždavinius: 1) užtikrinti visuomenės saugumą šalia botaninių gamtos paveldo objektų, tinkamai įvertinant jų keliamą riziką ir numatant jos mažinimo priemones. Kai įmanoma, pirmiausia reikėtų keisti takų ar kitos infrastruktūros išdėstymą, siekiant apsaugoti šaknų sistemas, nuo kurių priklauso medžių stabilumas, ir tik tada svarstyti intervencijas į pačius medžius; 2) išsaugoti medžių ekologines funkcijas, stebint ir išlaikant dreves, negyvą medieną bei su šiomis buveinėmis susijusias rūšis. Šiuos elementus būtina išsaugoti, kai tai suderinama su konkrečios vietos rizikos vertinimo rezultatais.

KAIP ATPAŽINTI SENGIRES ŠIAURĖS EUROPOJE

Dr. Gediminas Brazaitis (Vytauto Didžiojo universitetas, VDU) pristatė Šiaurės Europos požiūrį į praktinius sengirių atpažinimo kriterijus. Kadangi sengirės yra dinamiškos ekosistemos, jų negalima nustatyti vien pagal medžių amžių. Aptarti naujausi žurnaluose "Ambio" ir "Wisdom Letters" paskelbti tyrimai. Juose siūloma remtis ekologinių ir struktūrinių požymių visuma: vietinėmis medžių rūšimis, stambiais medžiais ir gausia negyva mediena. Šie požymiai atspindi ilgalaikius natūralios miško raidos procesus.

Ypatingas dėmesys skirtas nedidelių išlikusių senųjų miškų fragmentų gamtosauginei vertei. Dėl istoriškai susiklosčiusio miškų suskaidymo daugelyje regionų sengirės gali užimti tik nedidelius plotus. Vis dėlto net ir mažose jų teritorijose aptinkama labai specializuotų rūšių ir savitų ekologinių požymių, o patys miško fragmentai gali būti svarbios ekologinio junglumo grandys kraštovaizdyje.

INOVATYVI SENGIRĖS FONDO PATIRTIS

Adelė Banelienė pristatė vienos iš projekto suinteresuotųjų šalių – Sengirės fondo – veiklą. 2020 m. įsteigta organizacija perka didelės gamtosauginės vertės miškus ir užtikrina ilgalaikę jų apsaugą. Už paaukotas lėšas įsigyti miškai skiriami gamtos apsaugai, moksliniams tyrimams ir visuomenės švietimui. Fondas jau yra įsigijęs 435 ha miškų, o jo veiklai surinkta daugiau kaip 2,7 mln. Eur paramos.

Atliekant pirminius stebėsenos tyrimus užregistruota daug grybų ir vabalų rūšių, Lietuvoje aptiktų pirmą kartą. Lietuviškas žodis „sengirė" yra plačiai vartojamas ir turi teigiamą reikšminį atspalvį, o tai padeda stiprinti visuomenės palaikymą miškų apsaugai.

Co-funded by the European Union
Interreg Europe
RESILIENT TREES
2026

LIFE „OSMO BALTIC“ IR NIŪRIASPALVIO AUKSAVABALIO APSAUGA

Alvydas Gintaras (Lietuvos gamtos fondas) pristatė LIFE „Osmo Baltic“ projektą, skirtą niūriaspalvio auksavabalio apsaugai. Projekte numatyta sutvarkyti 3 850 medžių, plėtoti ekologinių koridorių tinklą Lietuvoje ir Latvijoje bei į gamtą išleisti nelaisvėje išveistus individus. Siekiant išsaugoti šią rūšį, kraštovaizdyje būtina išlaikyti skirtingo amžiaus medžius, kad būtų nuolat užtikrinamas tinkamų drevių prieinamumas. Iniciatyvos sėkmė taip pat priklauso nuo glaudaus bendradarbiavimo su privačios žemės savininkais, siekiant užtikrinti medžių išsaugojimą ir pasibaigus projektui.

KARVELIŲ ĄŽUOLAS
BOTANINIS GAMTOS PAVELDO OBJEKTAS

Karvelių ąžuolas yra vienas iš nedaugelio Lietuvos ąžuolų, kurių kamieno apimtis viršija 7 m. Jo aukštis siekia 17 m, o amžius vertinamas maždaug 700 metų. Medį ne kartą bandyta nukirsti. Paskutinį kartą tai bandyta padaryti maždaug prieš 150 metų, kai ąžuolą ketinta panaudoti Aleksoto tilto statybai. 1968 m. ąžuolas paskelbtas gamtos paminklu, o 1987 m. jam suteiktas respublikinės reikšmės gamtos paminklo statusas. **Tadas Vaidelys** (VDU) ir **Tadas Norkus** pristatė dabartinę medžio būklę. Per pastaruosius penkerius metus pastebėta jo būklės blogėjimo požymių, siejamų su aplinkoje atliktais darbais.

CMEDŽIŲ SENOLIŲ APSAUGA MIESTUOSE

Didelė susitikimo metu vykusios lauko išvykos dalis buvo skirta Kauno ąžuolynui, pristatytam kaip didžiausiu miesto ąžuolynu Europoje. Jis užima daugiau kaip 84 ha plotą, jame auga apie 770 ąžuolų. Ši išskirtinė gamtinė teritorija yra retų ir saugomų rūšių buveinė. Čia aptinkamas niūriaspalvis auksavabalis (*Osmoderma barnabita*) ir daugybė negyvą medieną skaidančių grybų, tarp jų *Fistulina hepatica, Grifola frondosa* ir *Hapalopilus croceus*.

Kauno miesto savivaldybė pirmoji Lietuvoje nustatė reikalavimą, kad svarbesni medžių priežiūros darbai būtų atliekami prižiūrint aplinkosaugos specialistui. Projekto suinteresuotųjų šalių atstovai **Arvydas Rutkauskas** ir **Kęstutis Armolaitis** (Lietuvos arboristikos centras) pristatė priemones, kuriomis gerinamas parko prieinamumas nekenkiant medžių ekologinei vertei.

Ypatingas dėmesys skirtas naujo takų tinklo projektavimui ir įrengimui, siekiant kuo mažiau pažeisti medžių šaknų sistemas, taip pat ilgalaikės stebėsenos programų rengimui. Pristatyta patirtis atskleidė glaudų ryšį tarp medžių būklės, dirvožemio sąlygų ir taikomų tvarkymo priemonių. Tai rodo, kaip svarbu ekologines žinias integruoti į miestų planavimo ir teritorijų atkūrimo projektus. Taip galima išsaugoti nepakeičiamą gamtos paveldą – medžius senolius.

Co-funded by the European Union
Interreg Europe
RESILIENT TREES
2026

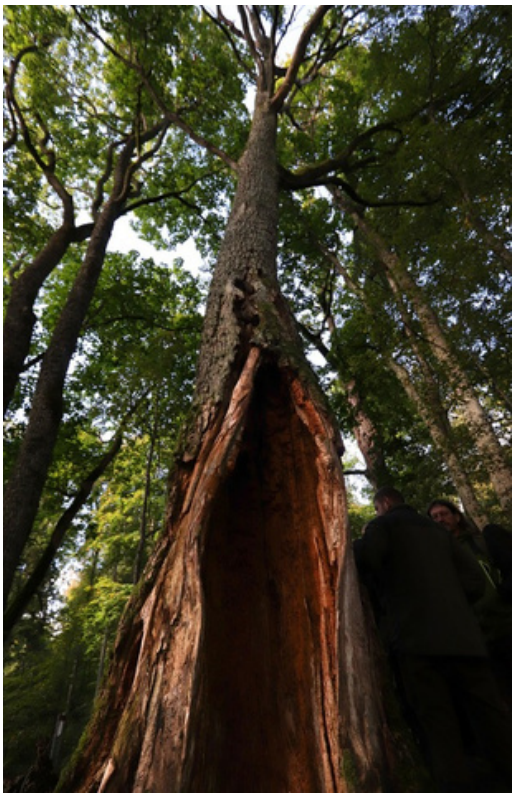
PUNIOS ŠILO GAMTINIS REZERVATAS NEMUNO KILPŲ REGIONINIAME PARKE

Vizito pabaigoje dalyviai aplankė Punios šilo gamtinį rezervatą. Ekskursiją vedė dr. **Žydrūnas Preikša** (VDU). Punios šilas yra viena seniausiai saugomų Lietuvos teritorijų (nuo 1945 m.). Jo medynai išsaugoję daug pirmykščiams Lietuvos miškams būdingų bruožų: stambius ir senus medžius, gausią negyvą medieną ir išskirtinę gamtinių buveinių įvairovę. Dalyje teritorijos miškas nekertamas nuo 1969 m., todėl čia natūralūs ekologiniai procesai gali vykti be tiesioginio ūkinės veiklos poveikio. Tokios sąlygos Europos miškuose tampa vis retesnės.

Punios šile nustatyta 14 Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų, kurių bendras plotas viršija 1 700 ha. Čia aptinkama dešimtys saugomų grybų, kerpių, samanų, augalų, vabzdžių, paukščių ir žinduolių rūšių. Per 2024 m. entomologinius tyrimus užregistruota daugiau kaip 570 vabalų rūšių, iš kurių 28 Lietuvoje aptiktos pirmą kartą.

Šile taip pat išlikęs išskirtinis Nemuno slėnyje susiformavusių paprastosios pušies ir paprastosios eglės genetinis paveldas. Šios vietinės kilmės populiacijos laikomos nacionalinės ir europinės reikšmės genetiniais ištekliais.

INTENSYVŪS VIEŠOSIOS POLITIKOS PATIRTIES MAINAI

Paskutinį vizito rytą, remiantis kito programos „Interreg Europe“ projekto patirtimi HR4ALL, surengta intensyvi viešosios politikos patirties mainų sesija, skirta projekto „RESILIENT TREES“ nagrinėjamoms politikos priemonėms. Per dvišalius pokalbius visi dalyviai galėjo pristatyti svarbiausius iššūkius, su kuriais susiduria tobulindami savo šalių politikos priemones. Prieš susitikimą kiekviena šalis buvo įvardijusi iki trijų prioritetinių iššūkių. Jie aptarti tikslinėse diskusijose, kurių kiekviena truko apie 15 min. Šis metodas ypač pasiteisino dalijantis žiniomis, patirtimi ir praktiniais sprendimais tarp projekto partnerių. Taip pat išryškėjo bendradarbiavimo svarba tobulinant viešosios politikos priemones.

Co-funded by the European Union
Interreg Europe
RESILIENT TREES
2026

Resilient Trees Newsletter

2026

NAUJOS GEROSIOS PRAKTIKOS!

Daugiau informacijos rasite mūsų interneto svetainėje.

Managing veteran tree microhabitats for saproxylic hoverflies and associated biodiversity

GREEN Biodiversity preservation

Inventory and conservation of monumental trees using species-specific diameter threshold criteria

GREEN Biodiversity preservation

Harmonizing cork extraction with the breeding of large birds (birds of prey, storks, herons)

GREEN Biodiversity preservation

SEKITE MUS SOCIALINIUOSE TINKLUOSE IR PADĖKITE SKLEISTI ŽINIĄ!

YouTube

Galite bet kada atsisakyti tiesiog atsakydami į šį el. laišką su tekstu “Atsisakyti prenumeratos”.

CNR IBE Istituto per la BioEconomia · REGIONE PIEMONTE · ICNF Instituto da Conservação da Natureza e das Florestas · UNIVERSIDADE DE ÉVORA · Ministerstvo životního prostředí · Czech University of Life Sciences Prague · VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS · AK Agjencia Kombëtare e Pyjeve · PSEDA - ILIRIA · Hlavné mesto SR Bratislava · BROZ